İSLÂMIN ŞİİR ANITLARINDAN

YAZARIN ÖBÜR ESERLERİ
(DİRİLİŞ YAYINLARI'ndan)

ŞİİR:

ŞİİRLER I	Monna Rosa
ŞİİRLER II	Şahdamar / Körfez / Sesler
ŞİİRLER III	Hızırla Kırk Saat
ŞİİRLER IV	Taha'nın Kitabı / Gül Muştusu
ŞİİRLER V	Zamana Adanmış Sözler
ŞİİRLER VI	Ayinler / Çeşmeler
ŞİİRLER VII	Leylâ ile Mecnun
ŞİİRLER VIII	Ateş Dansı
ŞİİRLER IX	Alınyazısı Saati
GÜN DOĞMADAN	(Şiirlerin Toplu Basımı)

HİKÂYE:

HİKÂYELER I	Meydan Ortaya Çıktığında
HİKÂYELER II	Portreler

PİYES:

PİYESLER I - ARMAĞAN

ÇEVİRİ ŞİİR:

BATI ŞİİRLERİNDEN

DÜŞÜNCE:

RUHUN DİRİLİŞİ - KIYAMET AŞISI - ÇAĞ VE İLHAM I-II-III-IV - İSLÂM TOPLUMUNUN EKONOMİK STRÜKTÜRÜ - DİRİLİŞİN ÇEVRESİNDE - İSLÂM - İSLÂMIN DİRİLİŞİ - DİRİLİŞ NESLİNİN ÂMENTÜSÜ - İNSANLIĞIN DİRİLİŞİ - YİTİK CENNET - GÜNDÖNÜMÜ - MAKAMDA - DİRİLİŞ MUŞTUSU - DÜŞÜNCELER I-II - FİZİKÖTESİ AÇISINDAN UFUKLAR VE DAHA ÖTESİ I-II-III - YAPI TAŞLARI VE KADERİMİZİN ÇAĞRISI I-II - UNUTUŞ VE HATIRLAYIŞ -VAROLMA SAVAŞI - ÇAĞDAŞ BATI DÜŞÜNCESİNDEN - SAMANYOLUNDA ZIYAFET

DENEME:

EDEBİYAT YAZILARI I	Medeniyetin Rüyası Rüyanın Medeniyeti Şiir
EDEBİYAT YAZILARI II	Dişimizin Zarı
EDEBİYAT YAZILARI III	Eğik Ehramlar

İNCELEME:

YUNUS EMRE - MEHMED ÂKİF - MEVLÂNA

GÜNLÜK YAZILAR:

FARKLAR - SÜTUN - SÛR - GUN SAATI

SÖYLEYİŞLER:

röportaj:

TARİHİN YOL AĞZINDA

konferans:

ÇIKIŞ YOLU I	Ülkemizin Geleceği
ÇIKIŞ YOLU II	Medeniyetimizin Dirilişi

meydan konuşması:

ÇIKIŞ YOLU III	Kutlu Millet Gerçeği

SEZAİ KARAKOÇ

İSLÂMIN ŞİİR ANITLARINDAN

Çeviriler

6. Baskı

DİRİLİŞ YAYINLARI
Nuruosmaniye Cad.Derin Han, No: 8/1
34410 Cağaloğlu-İstanbul
Tel: (0212) 519 04 57
Posta Çeki:348155
www.dirilisyayinlari.gen.tr

Diriliş Yayını:17

Birinci Baskı:1976
İkinci Baskı:1978
Üçüncü Baskı:1985
Dördüncü Baskı : 1995
Beşinci Baskı:2000

BU KİTAP

Bu kitabı oluşturan çeviri şiirlerden, **Kâab Bin Züheyr**'in **Kaside-i Bürde**'si ve İmam Büsiri'nin Bürüyen Kaside'si, 1964'de **Yeni İstiklâl Gazetesi**'nde, **Ebülbeka Salih Bin Şerif**'in **Endülüs'e Ağıt**'ı 1966'da **Diriliş**'te, **Mevlâna Celâleddin-i Rûmî'nin Mesnevî Başlangıcı** 1967'de **Diriliş**'te, **Mütenebbi** ve **Ebu Nûvas**'a ait şiirler ve **İbn-i Câbir'in Güzellikler Kasidesi** 1969'da **Diriliş**'te, **Hassan Bin Sabit Hz.** ve **Zünnûn-u Mısrî'ye** ait şiirler 1970'te **Diriliş'te** yayınlanmışlardır. **Kaside-i Bürde, Bürüyen Kaside** ve **Endülüs'e Ağıt** adlı şiirler 1967'de **Üç Kaside** adıyla **Fatih Yayınevi** kitapları arasından çıkmıştır.

© Diriliş Yayınları. Bu kitap dahil, bütün eserlerimizin tüm yayın hakları saklıdır. (Değerlendirme amacıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yazarın yazılı izni olmadan, hiçbir surette alınamaz, çoğaltılamaz, çevirisi yapılamaz, radyo, TV'lerde okunamaz, kaset ve CD'lere aktarılamaz, internet dosyası açılamaz.)

Baskı - Cilt: Bayrak®
Davutpaşa Cad. No:14/2
Topkapı/ İstanbul

İstanbul - Eylül 2011

İSLÂMIN ŞİİR ANITLARINDAN

BİR KAÇ SÖZ

I.

Yeni bir insan ve toplum örülüşü tezi olan «Diriliş Görüşü»nün estetik perspektifine bir çıkış noktası bulma arayışına, islâm mucizesinin geçmişteki şiir anıtlarından ışıklar düşmesidir bu seçme ve derlemeden maksadım. Yoksa amacım, arapça veya farsça çeviri yapmak değil şüphesiz bu kitabı hazırlayışta. Bu konuda gerekli bilgi ve yetilerle donanmış geleceğin şairlerine çağrı gibi bir şey. Diğer bir deyişle, geçmiş zaman islâm duyarlığından bir esintiyi çağa taşımak. Ruhlarda, bir an için, tarihin kalbinde titreşip duran islâm duyarlık ve heyecanından yüksek gerilimli bir akımı yeniden doğurma niyeti yani.

*
* *

Burada, islâm uygarlığında şiirin yeri ve özellikleri konusu üzerinde durmayacağım. Edebiyat tarihlerinin işidir bu. Bu konudaki görüşlerim, genel şiir görüşüm içinde ilerde yayınlanacak edebiyat üzerine yazdıklarım arasında yer ala-

caktır. Yalnız, islâm medeniyetinde şiirin vardığı seviyenin ulaştığı zenginlik ve derinliğin öbür medeniyetlerinkinden çok üstün bir derecede olduğu gerçeğini belirtmekle yetineceğim. Bu bakımdan, baştan aşağı gül ve çiçeklerle dolu bir bahçe hakkında bir fikir vermek için ilk göze çarpan tarhlardan alınmış örneklerin demeti kabul edilebilir bu seçme.

*
**

Daha önce «Üç Kaside» adıyla sunmuş bulunduğum kitabta Kâab Bin Züheyr'in Kaside-i Bürde'si, İmam-ı Bûsiri'nin Bürüyen Kasidesi, Salih Bin Şerif'in Endülüse Ağıt'ı yer almıştı. Sonra Diriliş'te yayınladığımız Peygamber şairi Hassan Bin Sâbit Hazretlerinin ve hasmının savaş meydanında karşılıklı söyledikleri şiirler, büyük mutasavvıf Zünnun-u Mısrîye ait olan şiir, İbn-i Câbirin Güzellikler Kasidesi, İslâm uygarlığının parlak dönemlerinde yaşamış iki şair olan Mütenebbi ve Ebu Nüvas'tan ikişer küçük şiir ve Mesnevinin 18 beyitlik başlangıç bölümü andığımız üç kasideye eklenerek bu kitap meydana getirilmiş oldu. Hassan Bin Sabit ve Zünnun-u Mısrî hazretlerinin, Mütenebbi ve Ebu Nüvas'ın şiirleri bir fransızca arap şiiri antolojisinden, Mesnevinin başlangıç bölümü, aslıyla tercüme ve şerhlerinin karşılaştırılması yoluyla, öbür dört kaside ise, arapça asıllarıyla geçmişteki ve günümüzdeki bazı türkçe tercüme ve şerhlerinin karşılaştırılmasıyla çağdaş şiir alanına getirilmeye çalışıldı.

*
**

«Üç Kaside» gerek iki haftalık dergide, gerek Diriliş'te, gerek kitap olarak yayınlandıktan sonra, belli bir kesim edebiyatında, kaside, divan adı altında şiirler yazıldı. Gelenek tartışmalarına girişildi. Ancak, bütün bunlar, köklü ve samimi bir kendine dönüş hareketinden değil, tersine, her

zaman olduğu gibi, samimi ve köklü kendimize dönüş akımının tabii ve yavaş gelişimini gölgelemek ve alınan mesafeyi kendilerine mal etmek niyetinden doğan yapmacık girişimlerdi. Bu yüzden, kısa sürede bir sabun köpüğü gibi sönüp gitti bu özenti davranışı.

***

Bu ülkede her anlama kıyıldığı gibi şiire de kıyılmıştır. Geçmişle ilgi kesilmiş, dünyanın en basit taklitçi şairleri büyük şair diye ilân edilmiş, bunların sonucu olarak da şiire karşı büyük bir ilgisizlik doğmuştur. Bir toplumun kalbini tazeleyen başlıca ruhi gıdalardan biri olan şiir böyle bir kurutuluşa uğratılınca, toplumun ölü hale gelmesi, bu açıdan da, uygarlığımızın düşmanları tarafından gerçekleştirilmiş oldu.

Ama şüphesiz bütün bunlar geçicidir. Bütün cephelerden diriliş gerçekleşecektir. Çağın ve en çok da içinde bulunduğumuz olumsuz değişimin, bütün gerçek değerlere olduğu gibi, gerçek şiire de arka çeviren tutumunun sonu gelecektir.

Tekniği amacına uyduran yeni bir şiir gelecektir. Yeni yöntemlerle gelecektir geleceğin şairi. Gelecektir ve toplumu yeniden kendine döndürecektir.

Bu çalışmalarımız buraya varmak içindir.

***

Bu amaç için, Diriliş Akımı, Bisütun Dağını delen Ferhat gibi, katı realite granitini kıra kıra, Allahın izniyle, hedefine doğru ilerlemektedir.

II.

Aşağıda, daha önce Üç Kasidede yayınlanan üç kasidenin ve şairlerinin tanıtımı ile birlikte Güzellikler Kasidesi ve

şairi hakkında kısa bilgi verilmiştir. Hassan Bin Sabit Hazretlerinin şiiri ise, metinden de anlaşılacağı üzere, bizzat savaş alanında söylenmiştir. Hassan Bin Sâbit Hazretleri, Büyük Peygamberin hakkında : «Söyle Hassan söyle; söyle ki, Cebrail de seninle beraberdir» dediği ideal islâm şairi örneği, sahabi - şairdir. Şiirleri ruhülkuddüsle destekli olarak islâm inancı ilhamıyla doğmuşlardır. Mütenebbi ve Eb'u Nüvas'ın şiirleri ise, sanat amacını taşıyan şiirlerdir. Mesnevinin başlangıcı için burada ayrıca bir açıklama koymaya gerek görülmemiştir. Nasip olursa ilerde Hazreti Mevlâna için bağımsız bir eser yazmak niyetindeyim.

KASİDELER VE ŞAİRLERİ

KÂAB BİN ZÜHEYR VE KASİDE-İ BÜRDE

İslâmın, camdan geçen bir günışığı gibi, bütün yanlışlık, kötülük ve çirkinlikleri yıkarak, mutlakın otağı insan yüreğine, abstrenin ve reelin kaynaştığı Peygamber elinden fışkırmış mucizelerle yerleşmeğe başladığı, Arabistandan doğarak batıya, kuzeye, doğuya, güneye doğru meşaleler sitesini kura kura yol aldığı ilk günler, Arap şiirinin, edebiyat tarihi bakımından dorukta olduğu halde, Kur'an karşısında çırpınmaya başladığı o zarif vakitlerde, yarısı siyah, yarısı ak bir zamanın ortasında yaşayan bir şairdi Kâab bin Züheyr. Modern Çağın bütün problemlerinin çözüm ve metodlarını taşıyan o büyük oluşta, gözlerinin ilk kamaşmasıyla, şiiriyle, İslâmın çıkışına karşı durmuşlardan ve gıyabî ölüm hükmü giymişlerdendi. Fakat bir süre geçince gerçeği derin sezgisiyle yakalayan soylu şairlerdendi aynı zamanda. Ölümü göze alarak «fillerin bile heybetinden titrediği» o makama doğru koşmuştu. Hakkında verilen ölüm cezası, islâmı kabul etmeden önceki halini, sembolik olarak tesbitten başka bir şey değildi zaten. Pervanenin ışığa koşması gibi ölümü hiç düşünmeden gelmişti. Ölümün dirilmeye doğru koşusuydu bu koşu aslında. İlk direnişi, Meryem bekâretinin Cebraile ilk diretişi gibiydi. Fakat Cebrail yuvası Makama gelip teslim olunca, mesihî bir şiir doğdu : Kaside-i Bürde. Hakkın, riskin, samimiliğin ve kudretin bir araya gelip donattığı bir şiir şöleninde O, sözün gerçek sahibinin elinden

hırkasını giydi. Cebrailin, kelâm meleğinin dokunduğu bir hırka giydi. Peygamber, O'nun üstüne hırkasını atarak, koşuyu bitiren birinci atların üstüne atılan örtülerden bir örtü atmış oldu bu fikir ve sanat koşucusunun üstüne. Ve O'nu, bu örtü, Peygamberlik rahmetiyle, şefkatiyle, sevgisiyle bürüdü. Ve Kâab bin Züheyr'in şahsında, kendini mutlak'a adayanların bütününü bürüdü.

İslâmın bu çıkış günlerinde, bugünü andırır bir tarzda, karşılıklı propaganda da müthiş bir silâh gibi önemli bir rol oynuyordu. Kur'an'la boy ölçüşmeye cesaret edemeseler de, putların kölesi şairler, gece gündüz, İslâma, O'nun Başı ve ileri gelenlerine geleneğin en büyük fikrî silâhı şiirle hücum ediyorlardı. Bunlara, başlarında Hassan bin Sabit (r.a.) Hazretleri olmak üzere birçok islâm şairi cevap veriyordu. İç plânda İslâm daima muzafferdi. Ama dış plânda, dünya imtihanı gereği, karşılıklı büyük bir savaş sürüyordu. Hz. Ömer ve Hz. Halid'in islâma katılışı, Mekke'nin fethi nasıl, siyasî, idarî ve askerî plânda kesin bir zaferi olduysa İslâmın, Kâab bin Züheyr'in gelişi de, şiir ve sanat, propaganda savaşı alanında başarının bir dikilitaşı oldu. Dönüm noktalarından biri yani.

Tarihî adıyla Kaside-i Bürde (Hırka kasidesi), edebiyat adıyla Kaside-i Banet Suat, bu, Peygamber huzurunda okunarak şairini bağışlatan, hatta Peygamber tarafından hırkası armağan verilerek değerlendirilen Kaside, klâsik arap kasideleri olan Muallaka kasideleri gibi, ilkin kabilenin göçüşüyle başlıyor, sevgili anılıyor, arkasından her arap şairinin kendi gücünü denediği, «deve» motifinde ölümsüz çizgiler çekiliyor, sonra söz şairin kendisine getiriliyor ve ordan Hz. Peygamberin, İslâmın ve sahabenin övgüsüne geçiliyor. Belâgatın, icazın, imajın gerçeğin ve güzelliğin eşsiz sentezi. Bir örnek olarak diyelim: Devenin yürüyüşünde ilk çocuğunun kara haberini alan yaslı bir annenin çırpınışlarını ve ona bakıp da (kendi yavrularını da hatırlayarak) göğüs dö-

ğen öbür annelerin çığlıklarını gören ve bulan beytin çizdiği tablo, bugün bile ne kadar modern. Yepyeni ve taptaze. Bir beyitte öyle tablolar çiziliyor ki, orda içiçe tablolar saklı. Bir annenin, hem de çocuğu ölmüş bir annenin, hem de ilk çocuğu ölmüş bir annenin, hem de, yaslı olduğu ilk günlerdeki halini, hem de yalnız bu annenin değil, ona bakıp ağlayan ve birlikte yas tutan kadınların da, hem de rasgele kadınların da değil de çocuk kaybetmiş kadınların halini, bu tek kadınla bu kadınlar korosunun birlikte kurduğu kompozisyonu, bir devenin çırpınışlı yürüyüşünde görmenin şairlik kudreti. Aynı icazı, İmreülkays, meşhur bir beytinde göstermişti. Ancak, bu beyitte donjuanlığı anlatıyordu. Kâab bin Züheyrin konusunda İmreülkays acaba nereye varabilirdi? Sesler ve rezonanslar, çığlık ve yankıları, pencereler ve pervazları, sütunlar ve tenazurlarıyla metafizik acıyı ebedileştiren bu beytin yanında İmreülkaysınki çok düz, çok sığ kalıyor. Hz. Kâabın beytindeki kader tabloları, bilinemez, bir şairin gücüne mi yorulmalı, yoksa denk düştüğü mucize çağına mı?

Kasidenin bizim için bir başka önemi de, bizzat Peygamber tarafından değerlendirilen bu şiirin gerisinde yatan, islâmın şiir ve sanat anlayışı, şiir ve sanat karşısındaki tutumu, şiir ve sanata tutulan ışık, ondan, aranınca bulunacak sanat prensipleridir. Peygamberin sususu bile bizim için bir prensip olduğuna göre, O'nun yürekten kucakladığı ve benimsediği bu şiirden, islâmın sanat perspektifini kavramakta ilk çıkış noktasını aramak bizim için bir ödev ve onda Peygamberin bize bir yardımı, el uzatışını bulmak ilâhî lütuf ve nîmeti görmektir. Bir ideoloji çağı olan bugün, sanat ve bağlantı üzerine bunca sözler edilirken, sanat eserindeki en mutlu kaynaşmanın ölümsüz bir örneği olan bu şiir, gözümüzün önünde mermerden, yıpranmaz bir anıt gibi durmaktadır. Hem de, zamanın kemirmesine imkân olmayan bir örtüye, Peygamber örtüsüne bürünmüş olarak. Şüphe yok

ki, Peygamber, onu, bize kadar gelsin ve bizden sonra da ileriye doğru gitsin diye, ebedî örtüsüne sardı sarmaladı. Kasideye bakan, onda, sanat ve şiirin, kendine mahsus mahremiyet ve keyfiyetinden bir şey kaybetmeksizin, hak bir ülküyü nasıl tutacağının, nereye kadar, neye ve nasıl angaje olacağının bütün prensiplerini çıkarabilir. Sanki o, sanatın bütün karanlıklarını aydınlatsın diye Peygamber eliyle yakılmış ve ışıklandırılmış bir meşaledir.

İMAM-I BUSİRÎ VE BÜRÜYEN KASİDE

Hicretin 7. yüzyılı, İslâm Düşüncesinin gelişmesini tamamladığı yüzyıldır. Düşünce ve sanat denemelerinin yemişleri birike birike, İslâm Toprakları, adım adım, karış karış kültür kesilmiştir. Binlerce bilgin, şair, kültür adamı, sessiz ve alçak gönüllü, çalışıyorlar ve arıların petek ördüğü gibi İslâm kültürünü yeryüzü tarlasına çiziyorlar ve boy veren eserleri biçiyorlar.

Mısır, bu kültür topraklarının başında geliyor.

Bürüyen kaside'nin sahibi Şerafeddin Muhammed Bûsirî Mısırlıdır. Dedelerinden biri Ebusirli olduğundan lâkabı Bûsirî olmuştur. Hicrî 608 yılında doğmuş ve 696 yılında ölmüştür. Bilgin, üstün ahlâklı ve takva eri bir müslümandı. Şiir ve belagatta eşsizlerdendi. Bir söze göre, şiir ve belagat üzerine birçok kitap yazmıştır. Yine denildiğine göre, zamanın hükümdarının veziriydi. Peygamberi öğen birçok şiiri vardır. Bir gün felç geçirir ve vücudunun yarısı tutmaz olur. Bu Kasideyi yazar ve Allahtan Peygamber hatırı için şifa umar. Şiirin bittiği gece, İlm-i Ledün Sultanını rüyasında görür ve Kasideyi huzurunda okur. Uyandığında felcin geçtiğini hayretle görür ve eli tutar ve ayağı yürür. Felç, yok denecek kadar azalmıştır. Kaside ismini bu mucizeden almıştır. İmamın hayat hikâyesinde, bu kasideye bağlı daha birçok harikalı olaylardan ve kerametlerden bahsedilir.

Kasidenin asıl adı, Kaside-i Bür'edir. Kaside-i Bere, Kaside-i Bürde, Kaside-i Büre, Kaside-i Bürdiyye, Kaside-i Büride gibi isimler de verilmiştir. Fakat en çok kullanılan isimlerin Kaside-i Bür'e ve Kaside-i Bürdedir. Peygamberin hırkasıyla mükâfatlandırılan Kâab bin Züheyrin Banet Suat Kasidesine de Kaside-i Bürde denildiği için, biz, bu kasidenin ismini türkçeleştirirken Kadise-i Bür'e adını esas aldık. Bür'e, kurtuluş, kurtarış gibi anlamlara geldiği için, Bürde anlamını da içinde taşıyan BÜRÜYEN kelimesini seçtik. Böylece hem günahları ve suçları örten, hem insanı koruyan kurtaran, hem de şiirlilik noktasından da insanı bürüyen, bürüyerek başka bir atmosfere götüren gibi çok anlamları içinde bulunduran zengin özlü bir kelime ile birçok karşılıklar birden verilmek istenilmiş oldu. Bununla birlikte. Kasideye, KURTULUŞ KASİDESİ de denebilir, ŞİFA KASİDESİ de.

Şiir, baştan sona, Peygamberi, O'na bakışı, Kur'an'ı, İslâmı, tam gerçeklik, samimilik, tabiilik, düşünce ve şiir üslûbuyla, en keskin çizgiler ve bir sevgi ve bir saygı loşluğunda, hep en önemli hedeflerden en önemli hedefe yönelerek getiriyor bize. Veya bizi alıp onlara götürüyor. Büyük entellektüelin şiiridir bu. Abstrenin şiiri. Bir insanın iç oluşu, onarımı ve metamorfozu. Kasidenin başından bir duygu gecesine giren adam, biraz sonra ağaç hışırtılarını, sonra yolda geçenlerin seslerini işitir gibi oluyor. Daha sonra gölgelerini görür gibi. Daha sonra, sanki fıstık ağaçlarının arkasından bir ay çıkıyor. Göğün yakasında bir rozet gibi bir ay. Daha sonra Samanyolu. Şiirin sonuna doğru yavaş yavaş ortalık ağarır gibi oluyor. Bir duygu şafağına ve sabahına çıkarken içimiz gülpembedir, gül kokulu bad-ı saba ile ürpermektedir.

Gerçek. Gerçek. Gerçek... Şiir, gerçekten gerçeğe dönüyor; yapmacıktan, geçici olandan hep uzaklaşıyor. Bir iç arınması oluyor. Peygamber, çağların önünde bir hakikat

hükümdarı gibi görünüyor. Ve Kur'an, gerçeğin ve güzelin sonsuz prensipleri, solmaz gülü gibi açılıyor. İslâm Medeniyetinin orta noktasında, İslâm Tarihinin orta noktasında, İslâm Ülkelerinin orta noktasında, İslâm Düşüncesinin ve İslâm Sanatının orta noktasında, İslâmın dış ve iç çizgilerinin orta noktasında, yüreğimizin orta noktasında, Şiir, hakikatın merkez noktası etrafında dönüyor.

İBN-İ CÂBİR VE GÜZELLİKLER KASİDESİ

Kasidenin sahibi, İbn-i Câbir Şemseddin Ebu Abdullah Muhammed Endülüsî Hz.leridir. Babası, Endülüsün tanınmış hadis bilginlerindendir. Şair ve bilgin İbn-i Câbir hz.leri Tunus'da doğmuş, Mısır ve Mağribde okumuş, 779 h. yılında Tunus'da ölmüştür.

Bir na't olan bu kaside de, sahibinin şairliği kadar bilginliğinin de gücünü ortaya koymaktadır.

Kaside-i Bediiye (Güzellikler Kasidesi) diye anılan bu yüce na't da, Kâab bin Züheyr hz.lerinin Kaside-i Bürdesi ve İmam-ı Bûsirî hz.lerinin Kaside-i Bür'esi gibi Peygamberimizi öğme yolunda dikilmiş ölümsüz islâm şiir anıtlarındandır.

Kadisenin Kadı Iyaz'a ait olduğu iddiasını da kaydedelim.

Kaside, baştan sona, Kur'an-ı Kerîm'deki sırasıyla sûre isimlerinin veya sûrelerde geçen ilâhî kelâmın kullanılmasıyla Peygamberimizi öğmektedir. Bir nevi, Kasidede Kur'an-ı Kerîm, Peygamberin ululuğuna sûre sûre, bin pencereden şehadet etmektedir. Bu kasideye bir çok nazireler yazılmışsa da hiç biri bu belâgat ve samimiyete ulaşamamıştır. Kasidede sûrelere işaret eden kelimeleri koyu harflerle yazarak belirtmeye çalıştık.

EBÜLBEKA SALİH BİN ŞERİF VE ENDÜLÜS MERSİYESİ

Milâdın 15., Hicretin 8. yüzyılındayız. Haçlı seferleri, Cengiz ordularının akını, Doğu Napolyonu Timurun yürüyüşü, İslâm ülkelerini kökünden sarsmış, harap etmiş, yaralamıştır. Rüyaların bile hülyasına cesaret edemiyeceği o canım, güzelim, o büyük medeniyet yakılıp yıkılmıştır. Ruh ve fikrin en canlı ve en doğurgan olduğu ilk vakitlerden de oldukça uzaklaşmış bulunuyoruz. Her yanda, bir kavgadan yeni çıkmış bir insanın durumu gibi sızlayan yaralar... Daha yeni, yaralar sarılıyor, ülkeler onarılıyor. İslâm Âlemi yeniden kuruluyor. Yeniden kuruluşun inşaat şartları. Ne yapılırsa yapılsın, ne olursa olsun ölüme yenilmeyen müslümanlar, yer yer, küçük küçük de olsa, devletlerini kuruyorlar, onarıyorlar. Bunların içinde yalnız bir tanesi vardır ki, en kısa zamanda, Timurun öldürücü vuruşunu da tattığı halde, dünyanın en büyük devleti olmuş ve olma yolunda : Osmanlı Devleti. Ama, o da, henüz islâm dünyasının merkez çatısını kurmaya çalışıyor ve denizaşırı ülkelere büyük çapta ve sonucu değiştirecek ölçüde yardım etmek imkânından veya zamanından mahrum. Başta Sultan II. Bayazıt, Fatih hareketini sabitleştiriyor, toprağın derinliğine işliyor. Her taarruzla, her fetihle kazanılan, bir tedbirle, bir ihtiyatla korunur. Bu tedbir ve bu ihtiyat, yeni taarruz ve fetihlerin hazırlanış dönemidir de. Bayazıt'ın önemi küçümsenemez. Çünkü Onunladır ki, Fatihle gelen gitmemiş, kalmıştır. Ve Onunladır ki, Yavuz ve Kanuniyle gelen gelebilmiştir. Bir de ortalıktaki sulh ve sükûn ihtiyacı hesaba katılsın. Ve Cem'in, talihsiz, büyük şartların kurbanı şehzadenin Devlet başına açtığı iş düşünülsün.

İşte, İslâmın merkez alanı bu durumdayken, parlak islâm medeniyetinin en seçkin dönemlerinden biri, en kanlı bir akşamın son levhalarından biri gibi, tarihte örneksiz bir

facianın son günlerindedir. Eşya ve ruhun birbirine en yakın olduğu, birinin öbürünün diline en çok çevrilebildiği bir nüanslar, incelikler, zariflikler medeniyeti olan Endülüsün son dakikaları, hatta son saniyeleridir. Kanlı hıristiyan, kızıl inkâr, onmaz barbarlığın mahv ettiği Endülüsün... Kurtuba, Belensiye, Mursiyeden eser yok. İslâm Endülüste, kendi üstüne katlana katlana, kendi içine sığışa sığışa, kendi içine çekile çekile, kendine doğru çekile çekile, Gırnatadan ibaret kalmıştır. İşte, onun da kapıları, Korkunç Ferdinandın omuzları, ordusuyla zorlanmaktadır. Artık, sağ, sol, ön, arka, dört yan düşmandır. Avrupada merhamet, Afrikadan ümit yoktur. Endülüs İslâm Devleti yıkıldıktan sonra, kalan beylikler, kendilerini bekleyen korkunç sonu hiç düşünmeksizin, küçük hesaplar, kıskançlıklar içinde, birbirlerini yiyip bitirmişler, bundan faydalanan hıristiyan kırallıklar herbirini teker teker almış, eşsiz medeniyeti imha etmiş, sarayları, medreseleri, kütüphaneleri, evleri, yuvaları yıkmıştı. Kitapları ateşe vermiş, insanları ateşe vermişti. Koca Endülüsten geriye, bir toz toprak bulutu içinde çığlık atan kadınlar ve çocuklar, kaçışan hayaletler ve çağın kulağında çınlayan, asırlarca çınlayan feryatlar uğultusu kalmıştı. Ve daha insanı acıdan boğan nice gerçekler, nice fâcialar... Kalan son şehir Gırnatanın hükümdarı bir elçiyle, Sultan Bayazıttan yardım istemişti. İstanbul'a gönderilen elçi ve heyetin Padişaha sunduğu Kaside de, işte, Endülüsün o trajik çağ şairlerinin en büyüklerinden Elbülbeka Salih Bin Şerifin Endülüs Mersiyesidir. Fakat yukarıda söylenen sebepler ve o zaman deniz gücümüzün henüz yeteri kadar gelişmemiş olması yüzünden yeteri kadar yardım yapılamamış ve Gırnata da sırtlana taş çıkartan kan düşkünü Ferdinand ve isterik İzabel'in eline geçti. Artık onların işlediği cinayet, anlaşmalara aykırılık, yakıp yıkmayı düşünmek, bir tarih kitabında, en soğuk bir ışık altında okumak bile insanı küle çevirebilir. Ancak daha sonra ve Barbarosun çalışma-

sıyladır ki, birçok müslümanı kurtararak Afrikaya taşıyabilmişizdir.

İşte bu Kaside, o günlerin, bir medeniyetin mersiyesidir. Muhteşem bir medeniyet ki, son sayfasını bu üstün kaside teşkil etmektedir. Son yaprağı budur. O medeniyeti gözden geçiren bir insan, bu kasideyi de okur ve kitabı kapar. Böyle bir medeniyete lâyık anıt bir mezartaşıdır bu.

Bu kaside, ateşle pişen bir çelik gibi yüce ve sağlam bu kaside, bu acı deneyi geçirenlerin büründüğü tevekkül içinde zamanın ve tantananın, her türlü fâni saadetin geçiciliğini dile getiriyor ve Endülüsün başına gelenleri anlatarak iyi durumda bulunanları uyarıyor, çağırıyor. Endülüs örneğinde bir tarih felsefesi modeli gibi gelecekleri haber veriyor. Hatta denebilir ki, Endülüsün kurtarılma vaktinin geçtiğini görüyor da, sadece bir ibret dersi veriyor. Hatta yalnız müslümanlara değil, bütün insanlara. Evet, bütün gelecekleri haber veriyor.

Ne yazık ki, o gelecekler birkaç kere daha geldi.

KÂAB BİN ZÜHEYR

KASİDE-İ BÜRDE

KASİDE-İ BÜRDE

Yurdundan koparılmış gözleri sürmeli yaralı bir ceylân gibi
Suat'ı alıp götürdüler. Gönlüm öyle kırık ki!

Gönlüm, azat nedir bilmeyen bir köle örneği ezgin.
Tan vakti Suat göçtü buralardan. O ne mağrur bakışlardı Rabbim
ve ne müstağni.

Suat ki boyu altın ölçüde; önden bakılınca zarif nahif, incecik
belli,
Tombul görünüşlü arkadansa, arka çizgileri bile belli.

Gülerken dişlerinde kar yağar gibi bir kış aydınlığı.
Öyle beyaz, onları şarapla yıkıyorlar durmadan sanki.

Vâdi açık. Kuşluktur. Çakıllarda kuş sesli serin sular.
Kuzey yelleriyle serin sular gibi saf ve ışıklı Suat'ın ağzındaki.

Süpürürse rüzgâr nasıl üstündeki bulutları, nasıl yıkarsa pırıl pırıl
geceleri yağmur tepeleri
Ağzındaki su o yağmur suyu Suat'ın, dişleri o beyaz kum tepeleri.

Soylulukta en soylu, cömertlikte bir eşi yok bir sevgili iken Suat,
Ne kendi sözünde durdu, ne de dinledi beni.

Suat bu, işi gücü bana oyun, naz, vefasızlık, söz verip dönmek.
Benim kaderim böyle, Onun aşk felsefesi.

Bulut bir zavallıdır Onun yanında biçimden biçime girmekte,
Renkten renge girmekte yaya kalır bukalemun, gulyabani.

Sen ne aptalsın ki yahu sandın Suat durur sözünde.
Kalburda su durursa, Suat da durur sözünde tabii.

Suat'tan söz aldım diye böbürlenip durmak ha!
Hayaller kurdun, umutlandın! Ama umutlar uçucu, aldatıcıdır
rüyalar gibi.

Suat'ın vuslat sözleri geçse yeridir atlatışlar tarihine.
Bir söz istedin mi kendinden, hemen kesilir meşhur yalancı
Urkub'un teki.

Böyle arkandan atıp tutuyorum ya Suat, elbet ayrılık acısından.
Onun için affet beni, sen yine de sev beni.

Suat şimdi mutlaka öyle bir yerdedir ki, vakit de akşam;
Saf kan ve yörük dişi develerdir ancak develerin oraya götüreni.

Evet, ta ötelerde konaklıyan Suat oymağını tutmak için
Yüreğe korku veren, dağ gibi rüzgâr tempolu hecin develer gerekli.

Öyle deve gerek ki, terlerse ırmak aksın kulağının ardından,
Uçsuz bucaksız çöl yollarını seve seve tepmeli...

Bir deve ki, bakışı iki hançer ufuklara saplanan.
Eşi gitmiş, yabani bir aksığın gibi öyle uçsun ki, o dursun, altından
kaysın ateş çölü ve ateş tepeleri.

Gerdanı sağlam, ayakları yer sarsan vücudu kıvrım kıvrım ve
ölçülü biçili.
Soy sopça en arık damızlık develerden haydi haydi ileri.

Böğrü enli, boynu uzun ve kalın, çehresi geniş.
Bir erkek deveyi andırmalı tıpkı; Suat'ı tutar o zaman belki.

Derisi daha parlak olmalı kabuğundan deniz kaplumbağasının.
Ve ondan daha sağlam. Kızgın güneş altında aç azgın keneler bile
onu örseleyememeli.

İlk bakışta dağ gibi korku vermeli görünüşü bakana;
Boyu yüksek mi yüksek, çevik mi çevik ayakları, tertemiz şeceresi.

Gürbüz, etine dolgun, bakımdan öyle semizlemiş olmalı ki,
Oyluklarından tırmanan salkım salkım keneler derinin cilâsından
kayıp kayıp düşmeli.

Yürürken baldırından, et fırlasın etinden, iki ön bacağı ok gibi
Çıksın dolgun göğsünden, serbest atılışlı çalım çalım üstüne bir
yaban merkebi örneği.

Gözlerle gerdan arası, başın yular takılan yeri.
Sert ve katı olmalı bileği taşı gibi.

Ve upuzun kuyruğu ipek tüylü, sarksın memelerin üstünden.
Öyle dokunmalı ki memelerin ucunu ürkütmemeli.

Kapkara iki mızrak bacakları, rüzgâr gibi uçmalı :
Şüpheye düşmelisin ayakları yere değdi mi, değmedi mi.

Yumru burnundan, kulağından, beyzi çehresinden bu türlü develeri.
Tanır derhal deveden anlayan yekta bir bilirkişi.

Ayakları demirdenmişcesine çakılları fırlatır iki yana.
Deri mahfaza bile takmaksızın aşar kayalıkları bu eşsiz develer ki.

Çalışkan bir işçi gibi terler coştukça, terledikçe coşar...
Aşar kuşlar gibi serap derelerini, sahra tepelerini, ateş çöllerini...

Kertenkelenin güneşte yanan sırtı sıcaktan külde pişmiş ekmeğe
Döndüğü günler bile kimse durduramaz koşmaktan şu bizim deveyi.

Bir sıcaklık ki, «yolcular dinlenin!» der kervan sahibi
Ve taş altına gizlenir siyah çekirgeler, o sabır ateşleri.

Ama bizim meşhur devemiz gün ortasında koşusunu bitirmez,
Başlamıştır yolculuğa sanki daha yeni.

Sıcak artar, değişir yürüyüşü; sıcak arttıkça değişir. Ve ön ayaklarının
Çırpınışlı hızlanışı andırır ölmüş çocuğuna göğüs döven bir anneyi
ve ona bakıp (anıp kendi ölmüş yavrularını da) hıçkıran yırtınan öbür anneleri.

Evet o yürüyüş, o ayak çırpınışları göğsünü paralayan yaslı bir annenin çırpınışları.
Akla elveda diyen bir annenin, alır almaz ilk yavrusunun kara haberini.

Göğsü kan içinde kalan, üstü başı yırtılmış,
Saçları darma dağın çılgın bir annenin haberini.

Söz taşıyıp öç alan iki yüzlü şiir ve kabile düşmanlarım :
«Ey Ebi Sülma'nın oğlu sen mahv oldun.» dediler, Suat'ın derdi bana yetmezmiş gibi.

«Ey Ebi Sülma'nın oğlu sen kendini ölmüş bil.» Ben de koştum güvendiğim dostlara :
Kime başvurdumsa ama: «Biz yokuz bu işte, var git kendin bak başının çaresine» demezler mi?

Ben de onlara dedim : «Gidin gidin beni yalnız bırakın,
Neye hükmetmişse o olur, hükmeden o Allah ki.

Yaşamak dediğiniz nedir bin yıl yaşasa bile
Eninde sonunda insanoğlu o kanbur tahta kutuya girmiyecek, binmiyecek mi?

Heber geldi: «Peygamber, seni öyle bir cezaya çarpacak ki!»
Siz bilirsiniz, hey zavallılar! İşte onun kapısındayım, yüreğimde sonsuz bağışlanma ümidi.

Ondan özür dilemeye geldim, af istemeğe geldim;
Çünkü O sırrını bilendir, kabul edicisidir mazeretlerin, O affedenlerin en affedicisi.

İçi hidayet öğütü en yüce gerçekler dolu Kur'anı
Sana armağan eden Allah için ver bana bir savunma mühleti.

Bakma ve zaten bakmazsın sözlerine beni kıskananların.
Senin hükmün onlara değil, hakka ayarlı ve ben de bir parça suçluyum belki.

Ama senin makamındayım şimdi. Fillerin bile titrediği makamda.
Bir makam ki, titrerdi bir fil benim gördüklerimi görse, işitse işittiklerimi

Burada beni ancak Allah buyruğuna bağlı Peygamber affı kurtarır:
Ben de onun öç ve adalet eline uzatıyorum işte sağ elimi.

Beni ancak o kurtarabilir burda. Yalnız O. Şimdi söz yalnız Onun.
Ama O «Sen suçlusun, cezanı çekeceksin» dese önünde eğik bulur boynumu adaletin heybeti.

En heybetli manzara bu olur benim için. Çünkü Asserde,
İç içe açılan sonsuz aslan yataklarının en içindeki

Muhteşem yurdunda hüküm süren aslanlar başbuğudur O.
Bir arslan ki, erkenden ava çıkar, yavrularının besini insanoğlu,
insan eti.

Bir arslan ki, savaş alanında kendi düşmanı dengi
Bırakmadan çarpışmayı, haram sayar kendine savaşı terketmeyi.

Heybetinden kısılır sesleri yırtıcı çöl arslanlarının
Arslanlar arasında bile o dağıtır adaleti.

Parçalandı silâhları ve elbiseleri, kurda kuşa yem oldu
Bu vâdide kendi gücüne bileğine güvenen nice kişi.

Şüphe yok ki, Peygamber, en keskin bir kılıçtır kılıçlarından
Allahın.
Sonsuz bir kurtuluşa, nura ve hidayete alıp götüren bizi.

Ve arkadaşları O'nun, Mekke vâdisinde İslâmı kabul eden
Kureyşin en ileri gelenleri... Cömertlikte ve yiğitlikte hiç birinin
yok dengi.

İlk günler, göçmek gerekliydi, hemen göçtüler, zerre tereddüt
etmeden.
Bırakarak yurtlarını, tüten ocaklarını, mal ve mülklerini.

Yerlerinde kalanlar çarpışamıyacak güçte olanlardı.
Onlar da, müdafaasız ve silâhsız, çepçevre küfürle çevrili, bugünü
hazırlamış beklemişlerdi.

Evet, bunlar, başları dimdik gezen yiğit üstü yiğit,
Davuda mahsus demir gömlektir zırh diye giydikleri.

Zırhları pırıl pırıl ve upuzun. Çelikten büklümleri öyle ki,
Birbirine geçip kaynaşmış bir ayrıkotunun halkaları gibi.

Mızrakları düşmanı devirse yere, gurur nedir bilmezler,
Yenilirlerse bilmezler nedir umut kesmek, yok ya yenildikleri!

Ak soy develer gibidir gidişleri. Korunmaları da saldırış.
Vurulunca göğüslerinden vurulurlar. Onlar ürkmez, onlardan
ürker dev dalgalı ölüm denizi.

HASSAN BİN SÂBİT

SAVAŞ ALANINDA

SAVAŞ ALANINDA

ŞİİR DÜELLOSU

Peygamber şairi Hassan Bin Sâbit Hazretleri söylüyor :

Bir insan ha aslan pençesinde paramparça olmuş
Ha olmuş şiirimin nişanı
Ayni kaderdir onu bekleyen
Annesi yakında ağlayacak ona

Öldürmeden önce başıra dikildiğim anda
İyi bilir ölümünü satın almak için bir karşılık ödemediğimi
Ve en ufak bir kaygım olmayacağını
Karşılık olarak tasarlanacak cezadan

Korkunç kuzey rüzgârı üstünde koptuğunda
Ve köpükten kamçısıyla kıyıyı döğmek için
Dağ gibi dalgalarını topladığı an
Benden şiddetli olamaz deniz bile

Düşmanımın üzerine atıldığım zaman
Gazaptan bambaşka bir insan olduğum zaman
Dolu yüklü olarak ansızın çıkıp gelen
Bir bulut çabukluğu ve hızıyla

Kureyşe gelince peşlerini bırakmayacağım
İçinde bulundukları sonsuz kayıp halinden
Lât ve Uzza putlarına tapmadan dönünceye
Ebedî ve Tek Allah önünde secdeye kapanıncaya kadar

Karşısındaki söylüyor :

Biz sana geldik bizim üstünlüğümüzü
Yüce katımızı bilmeleri için insanların
Muhteşem panayırlarda bulunmak için
Her ülkeden koşup geldikleri zaman

Bilsinler diye her ülkenin
Üstünde en seçkin soy
Biziz Hicaz toprağında
Tamim soyunun Beni Dârîm Kolunu,
Bizi geçer bir kabile yok asla

Ve onlar öğrensin diye
Çok yukarıya yükselmek isteyenlerin
Gurûrdan kabarmış olanların iddialarını
Çürüten biziz. Keseriz dikilen her başı

Peygamber şairi cevap veriyor :

Günlük olay haline gelmiş ahlâk yüceliğinden
Cömertlikten, dünya felâketlerine dayanma sağlamlığından
Ve şahane bir kudretten doğan zaferden
Bir başka zafer var mıdır?

Biz Peygamberin yardımcılarıyız
O aramızda ve başımızda
Maad araplarının düşmanlığına rağmen
İyi bildiğimiz bu yolda
İlerleyeceğiz durmadan

Bir kabilede
O kendisine tekrar tekrar gelen zaferle yalnız
Ve onun değerli kardeşleri
Cabiadan Cevlâna kadar
Yabancı halklar ortasında iken şahane ülkede

Biz onun yardımcıları olduk
O bizim evlerimiz arasında konakladığı zaman
Onu kılıçlarımızla savunduk
Hilekâr ve zalim düşmanlarına karşı

Tehlikeye attık gereğinde oğullarımızı kızlarımızı
Onun savunması uğruna
Biz canu gönülden bıraktık o kardeşlerimize
Savaş kurallarına göre topladığımız ganimeti

Ve vurduk inkârcılara
Bilenmiş keskin kılıçlarımızı
Biri birinin arkasınca onlar
Dinimizin doğrultusuna boyun eğinceye kadar

Ve işte bizimledir
Kureyşten çıkmış en üstün insan
Erişilmez şanı yüce Peygamber
Haşim ailesinden soyundan

Ey Darîm oğulları övünmeyin soyla sopla
Çünkü sizin soyluluğunuz
Cömert ve soylu işler anıldığı zaman
Fena bir yele döner

Boy ölçüşmeye kalkıştınız zaferde bizimle
Oysa bir hizmetçiler pazarıdır oymağınız
Sizden kadınlar alırız hizmetimize
Ötedenberi çocuklarımıza dadı gerektiğinde

Yok eğer siz geldiyseniz
Kanınızın akışını durdurmak için
Ve önlemek için paylaşılmasını mallarınızın
Savaştan sonra yiğit savaşçılar arasında

Ortak koşmayınız Allaha
Müslüman olunuz
Ve bürünmeyiniz bize yaraşmaz
Yabancılarınkine benzer bir kılığa

ZÜNNÛN-I MISRÎ

ZENGİNLİK

ZENGİNLİK

Ölüyorum şu anda ama sana olan aşkım dipdiridir dipdiri
Gideremez hiç bir kaynak sana olan susayış isteğimi

Ölümü bir yardımcı gibi çağırıyorum kavuşmak için sana
Çünkü benim için sensin, yalnız sensin hazineler hazinesi

Zenginlik sensin, zenginliğin ta kendisisin
Her zenginlik sensin, yoksulluk da anlatan en iyi kelime bizi

Sensin gözyaşlarımın, yalvarışlarımın gidip ulaştığı son sınır
Arzularımın uzandığı son hedef sensin, son uç, son çizgi

Yakınışlarım yalnız senin aşkından, yalnız senden dolayı
Sensin bakışlardan saklamaya çalıştığım sır, sır sesi

Bunalışım artıp artıp derdim yüce dağları aşsa da yine
Açmam kimselere kalbimin bu ezim ezim ezilişini

Akrabaya konu komşu ve dosta açıklamama izin vermediğin acımı
Kuvvet vermeseydin bir deri bir kemik göğsüm nasıl taşıyabilirdi?

Gönlümün ışığı bu acı ki seninle kuşattı sardı bütün benlik
duvarımı
Yıkıldı o bütün sütunlarıyla devrilen bir konak gibi

Yolunu kaybetmiş atlılara yol gösteren, gerçek yolu gösteren
Sen değil misin kurtaran dik kayalık yarlardan ayağı kayanları
deniz kıyısındaki

Sen gösterdin kurtuluş yolunu rahmetinle seçtiklerine
Ki benim bulduğum ışığın onda birinin onda biri kadar
parlamıyordu meşaleleri

Esirge beni al kendine hayat bulayım sana yaklaşarak
Bu fakir ve yoksul varlığımın üstüne at bütün zenginliğinin
örtüsünü, selsebilini

MÜTENEBBİ

İlerliyor yer götürmez asker öyle sık ki safları
Hiç bir gözün delemiyeceği bir toz tabakası
Ruhun bile görmek için kulaktan yardım istiyeceği
Kalın bir toz tabakası bakışlardan koruyor onları

Birinin gözüyle mi senin peşinde olan
Baktın bana iyice alçaltmak için beni
Sen değilsin suçlu olan, benim suçlu olan
Ki Tanrıdan bir başkasına verdim gönlümü

EBU NÜVAS

Ağlıyorum şarap bize yasak edildi edileli
Ondan mahrum olduğumuza değil
Onun bizden mahrum olduğuna
Onun mahkûmluğuna
Şarabın kaderine ağlıyorum

ŞAİRİN YÜZÜĞÜNDE YAZILI OLAN

Çok büyük gözüktü günahım bana
Ben de hemen onu Tanrım
Senin acıyışının yanına koydum
Bir de baktım ki
Senin acıyışın ondan da büyük

İMAM-I BÛSİRÎ

BÜRÜYEN KASİDE

BÜRÜYEN KASİDE

Selem ağaçlarını mı, ordaki dostları mı andın ki birden
Gözbebeğin kanlandı, gözyaşın aktı kırmızı kırmızı...

Yoksa bir yel mi esti Kâzime yönünden;
Yoksa Eden Dağının üstünde kapkaranlık gecede şimşek mi çaktı?

Gözlerine noldu ki, «dur ağlama» desen coşar ırmak olur;
Ya kalbine ne dersin, «yetiş huzur» dedikçe artar acısı gamı.

Aşk gizli kalır mı kimseden, niçin aldatır kendini insan?
Gönül yanıp dururken, gözden akarken çeşme gibi gözyaşı.

Aşk olmasaydı döker miydin gözyaşını böyle toza toprağa?
Gözün uykudan kaçar mıydı andığından Ban Ağacını, Alem
Dağını?

Âşık inkâr etse ne çıkar, gerçek şahitler var :
Yaşa batık gözler, sararmış yüz, zayıf ten ve göz çukurları...

Aşktan değil de neden bu peki, bir yanağında kırmızı gül;
Bir yanağında sarı gül dökümtüsü, izi; kızılırmak, yeşilırmak
yatağı.

Evet, yarin hayali gelip beni birden uyandırdı;
Sevgi, zaten gelir gamlarla, mahveder vücut hazlarını.

Aşkım sebebiyle bana dil uzatan, utanır mıydın ki bilseydin,
Yanık aşklarıyla meşhur Özr oymağı gençlerinden daha mazurum,
beterim hakçası.

Gizlenir gibi değil ki bu sır, işte sen de öğrendin;
Şimdi, de diyeceğini, kat bu derde bir dert de sen. Zaten yok sonu,
yok başı.

Öğüdünü esirgemedin sağol benden ama :
Tutamadım onları, çünkü tutuktur zaten sevenin kulakları.

Yaşlı adama, ağarmış saça, utanmadan, «yalan söylüyorsun»
dedim.
Nasıl inkâr, itham edilebilir oysa, ağaran saçın beyazlığı?

Günaha batık nefs, öğüt mü dinler!
Kendi karanlığına gömülmüş, ak saç nasıl ışıtsın bu karanlığı?

Güzel fiillerle bir şölen hazırlıyamadı nefsim;
Misafirse sessiz ihtişamsız apak çıkageldi, karşılayan bile olmadı.

Bilseydim ki, yok bende bir karşılama gücü bile,
Siyaha boyadığım bir panonun ardına saklardım kendimi ve bu
sırrı.

Kim çeker benim nefsimi bu hoyratlık alanından?
Çılgın atları zaptedip dört döndüren süvariler gibi tıpkı.

Günah işleye işleye günahı bitireyim dersin belki içinden.
Boş hayal! Yemek vücudu arttırır, günah da günahı...

Nefs memedeki çocuktur, vaktinde kesmezsen sütten...
Koca adam olur da, hâlâ emzik ister, arar sütü, mamayı.

Nefsine sen hâkim ol, o olmasın sana hâkim;
Çünkü nefs neye hâkim olursa, onu ya öldürür, ya soldurur hâsılı.

Nefs sürüsü bırakırsan yayılır her yöne; görmeli gözetmeli :
Otu çok tatlı gelen yaylâlara yaymazlar koyunları.

Nefsin tattırdığı hazzın çoğu semm-i katildir;
Ağuyu altın tasta bal içre sunarlar, bunlar onun suç ortağı.

Açlığın ve tokluğun hilelerinden koru kendini.
Evet açlığın da, çok açlık tokluktan da zararlı.

Gözünden yaşlar boşalt ki, ne haramlar doldurmuştun vaktiyle.
Ve sığın tövbe gölgelerine, odur en serin hurma altı.

Şeytana ve nefsine uyma, baş kaldır, isyan et.
En akla yakınmış gibi gelen sözlerini bile dinleme, deş ve bul püf noktalarını.

Bazan hasım kılığındadırlar, bazan hısım, bazan hakem.
Düpedüz hilekârdırlar, ne hakemi, ne hasımı, ne hısımı!

Allahım, sen affet bizi, bizzat söyleyip de tutmadığımız sözlerden.
Ki andırır kısırların nesliyle öğünmesini tıpkı.

Sana «yap» dedim ama ben yapmadım onu;
Sana «yol işte bu yoldur» dedim ama nefs, beni o yola bırakmadı..

Üstüme borç olan namazı kıldım, orucu tuttum; ama o kadar.
Ölüm, evet ölüm göz önündeyken bir parçacık arttırmadım onları.

Kendime zulmettim, ihmal ettim geceleri ihya sünnetini.
Can verdi gecelere namazla O, öyle ki, şişerdi kutlu ayakları.

Boş midesinin üstüne taş kor, derisini büzüp düğümler,
Çekilen karnına kuşak bağlardı; yine azalmazdı açlığa sabrı.

Altundan ulu dağlar nefsine sundular da kendilerini.
Reddetti O, gösterdi onlara gerçek ululuğu ve gerçek altını.

Zühd ve takvasını arttırdı, eksiltmedi o dağlarca zaruret.
Ne denli olsa da yok edemez ihtiyaç, insandaki temizliği, pırıltıyı.

Dünya ne oluyor ki, O ona muhtaç olsun.
Dünya O'na muhtaç ki, onun için değil midir varoluşu, yokluktan çıkışı?

Bu dünyanın ve Öte dünyanın, göze görünür görünmez yaratıkların,
Acemin, Arabın, bölük bölük bütün insanlığın Hz. Muhammeddir başı.

Bir eşi yoktur O'nun emir ve nehiy peygamberliğinde;
(Evet)i tam evetti, (Hayır)ı tam hayırdı.

Her yönden hücum eden korkunun türlüsünden
Ancak o sevgili kurtarabilir bizi, onun merhameti, onun şefaati.

Kim döndüyse sesine, koşup yapıştıysa onun eteğine,
Yapışmış oldu kopmaz bir ipe, hiç kopmaz ve tam kurtarıcı.

İçiyle ve dışıyla, ahlâk ve yaradılışta üstündür öbür
peygamberlerden bile;
Hiçbirinin ilmi, keremi O'nu geçemedi, O'nunkine ulaşamadı.

Ve hepsi umar ve bekler, Allahın Resûlundan;
Denizinden bir damla su yollamasını.

Dururlar huzurunda hepsi yerliyerinde.
Kimi ilminden bir nokta, hikmetinden bir hareke bir kısmı.

Peygamber ruhu alıp peygamber vücudunu, mükemmel
peygamber olunca,
Onu sevgili edindi seve seve insan yaratan, insan ören Rabbi.

Üstünlüğünde eşit ve ortak yoktu O'na kimse;
Güzelliğiyse parçalanmaz bölünmez bir bütündü, ne çıkacak,
ne eklenecek bir şey vardı.

Hıristiyanların kendilerine gelen Resûl için dediklerini dememek
şartıyla,
Öğ öğebildiğin kadar, yücelt yüceltebildiğince O Hak Kahramanını.

Korkmadan istediğin ölçüde şerefi bağla O'na;
İstediğin ölçüde O'nun değerlilik hakkını tanı.

Erginliğine yok son ki, orada durup,
Dil, cesaretini bulsun, O'nu anlatmayı.

Mucizeleri bile gerçeğinin yanında sönük kalır;
Yoksa ismi anılınca çürüyen kemikler bile canlanıp ayağa kalkmalıydı.

Aklın yetişmiyeceği tekliflerle etmedi bizi imtihan;
Bizi sevdiğinden elbet. Biz de hemen inandık O'na. En ufak şüphe bize yaklaşmadı.

Onun gerçeğine ermekte cümle âlem âciz kaldı.
Uzak âciz kaldı, yakın âciz kaldı, acz çepçevre sardı dört yanı...

Güneş küçük sanılır uzaktan bakılınca;
Göz dayanmaz ama çıplak gözle yakından bakıldı mı.

İnsan nasıl bu yerde anlar O'nun gerçeğini?
Ki rüyada görsen Onu, sana yeter ömür boyu bu mutluluk ve Onun nurdan bakışları...

İnsanlığın bilip bileceği şu, bilgilerinin sonu şudur ancak ;
O insandır ve yaratılmışların en iyisi, en güzeli, en hayırlısı.

Ve Peygamberlerin halka gösterdiği mucizeler
Ondandı, onun nurundandı, onun habercisi, onun öncü ışıklarıydı...

Çünkü O erdemlik güneşi, öbür peygamberlerse yıldızlardır.
O yıldızlar ki, güneşten aldıklarıyla aydınlatırlar karanlıkları.

Gel gör ki, Rabbim, O'na neler verdi, nasıl süsledi O'nu!
Ahlâkını güzellikle sardı, müjdeyle, güler yüzlülükle benek benek noktaladı.

Lâtifliği bir çiçek, dolunay şeref ve değeri.
Cömertliği bir deniz, yardımı zamandır tıpkı.

Tek başına bir yerde, O'nu görsen, heybetinden
Sanırsın arkasında asker, asker, asker... bir ordu gizli, bir ordu saklı.

Onun tebessümünden ve konuşmasındandır sanki :
Sedefte saklı inci, inciler hep hedefte saklı.

Onun toprağının kokusundan daha güzel var mı koku?
Ne mutlu o kişiye ki koklamış, öpmüş ola o toprağı!

Doğuşu açıklar bize her yönden her açıdan Onu.
Başlangıcı da iyi Onun, sonu da. Hoştur doğuşu ve batışı.

O doğum günü ki, iyi farkına vardı İran, indiğinin
Kendisi için korku, kendisi için ceza, kendisine cehennem âzabı..

Göçtü, darmadağın oldu Kisranın saray duvarları o gece.
Devleti de, bu duvardan başlıyarak yarıldı, çatladı ve dağıldı.

Son nefesini verdi korkudan mecusî meşalesi ve yahudi nehri.
Bilinmeyen bir yere alıp gitti dert yuvası başını.

Ve sapık Save halkı, her günkü gibi su aldıkları göle gittiklerinde :
Bu da nesi, kurumuş kül olmuş! Döndüler elleri boş, kızgın,
kudurmuş ve çatlamış dudakları...

Sanki doğmuştu ateşte su, suda ateş duygusu!
Tabiat, o gün, yoldan çıkmışları, tabiatından çıkarak karşıladı.

Sanki, çarpıkların ateşi sıkıldı terledi de sulanıp söndü üzüntüden :
Sularıysa hüzünlerinden ateş gibi kızdı, buharlaştı.

Cinler çığlık atarlar, Nurlar, saçarlarken havaî fişeklerini
Hak böyle tantanayla çıkıyordu ortaya, Hakkın sesi ve ihtişamı..

Kör oldular, sağır oldular, felç oldular, muştuları duymadılar,
Haberleri almadılar; görmediler korkutuş yıldırımlarını.

«Bundan sonra o eğri dinimiz belini doğrultup ayağa kalkamaz»
Dediler, haberini verdiler kâhinleri, ozanları.

Gökte yıldızların aktığı görülürdü
Ve aynı anda yerde putların devrildiği, yıkıldığı.

Ve vahy yolundan çekilip gitti bozgun
Şeytanların şahı; bozgun askeri yerinde kala kaldı.

Nasıl ki, Ebrehenin ordusu dağılmıştı;
İki avuçtan atılanla bir ordu kör olmuş, yere saplanmıştı.

Allah dedikten sonra o taşların atılışı
Rabbine yalvarır yalvarmaz Balığın karnından atılanın çıkışını andırmıştı..

Yemin ederim ikiye bölünen aya,
Onun kalbiyle ilgili aya, and içerim aya karşı!

Ve o hayrı, keremi içine alan mağaraya
And içerim ki, kâfirlerin gözleri, içerdeki ışıktan kör oldu bakamadı

And içerim ki, Muhbir-i Sadık mağaradaydı ve Sıddık mağaradaydı.
Görmediler ve sandılar ki, orda, kimsecikler yoktu ve olamazdı.

Ne bilsinler ki, örümcek Onun için örmüş ağını.
Güvercin, O'nun için yuva yapmış, yumurta bırakmış uçup durmaktaydı.

Allah isterse bir güvercin, bir örümcek ağıyla da korur,
Kat kat zırhı ve yüksek kaleleri aratmaz, onlardan müstağni kılar insanı.

Ve bir örnek daha : çağırınca Peygamber ağaçlar geldi, eğildi huzurunda :
Dallarıyla kökleriyle yürüdüler; çünkü yok ayakları.

Çizgiler çekerek yol ortasına, yazılar yazarak.
Güzel yazılar yazarak dalları budakları.

O bulut gibi ki, o nereye giderse üstünde o da oraya gider,
Ona, gün ortasında yakan güneşe karşı gölge yapardı.

Dünyanın sıkıntısı binince boğazıma
Hemen sarılır, sığınırım O'na. O hemen kurtarır bu zavallıyı.

İki dünyaya ait hiçbir şey yok ki, o hayr saçan elden
İstemiş olayım da almamış olayım, olmadı.

Aklın ermeyince hemen inkâra kalkma rüya vahiylerini;
Belki gözleri uyurdu Onun ama, kalbi uyumazdı..

Nübüvvetiyle o gerçeğin doruğuna çıkmıştı.
Nasıl inkâr olunabilir erginlerin rüya durumları?

Allahın alanı bu. Ne vahiy çalışmakla olur
Ve ne de bir suçtur Peygamberin gaibi çizip anlatışı.

Bir dokunmakla nice hastayı iyi etti eli.
Nice çılgınlık zincirini kırıp mahkûmlarını kurtardı.

Kara kıtlık yılları oldu, Onun duasıyla canlı ve ak
Sanki gecenin ortasında ansızın bir dolunay çıktı.

Bulut akıttı durdu suyu öylesine ki, o kurak vâdilerde;
Oldu her sel bir arim seli, her ırmak bir deniz ırmağı.

Bırak konuşayım, anlatayım o mûcizeleri :
Geceleri dağlarda yakılan şölen ateşleri gibidir âşikârlıkları.

İnciyi işlersen değerlenir şüphesiz;
Ama işlemesen de inci incidir; incilikte farksızdır işlenmişi, hamı.

Ama nasıl uzanabilir hayali övüşün o yüceliklere
Ki orda hüküm sürer o davranış ve ahlâkın hârikalar mantığı.

Biri Kur'ân âyetleri : Haktır, Allahtan gelmedir,
Ezelî ve ebedîdir, sonradandır, fakat yoktur öncesi, başı..

Zamanla kayıtlı değil getirdiği kutsal haber
Son saatten, Addan, İremden haber... Odur mutlak haberlerin
saltanatı.

Devam edip gidiyor Onun hükmü. Üstündür
Öbür peygamber mûcizelerine ki, tesirleri ve hükümleri ebedî
olmadı..

Öyle muhkemdir ki, bir hamlede yıkar inkârı ve şüpheyi.
Tartışma kabul etmez; hâkime hakeme yok ihtiyacı.

Kimse karşı çıkamadı Ona. Yeltenmediler değil ama.
Düşmanı, en düşmanı bile Ona sığınmakta buldu var olmayı.

Belâgatı, düşmanının dâvasını uzaklara fırlatır :
Kötü niyetlinin elini hareminden ırakta tutmaktır zaten yiğite yaraşanı.

Kemiyette anlamlar deniz dalgalarından büyük;
Keyfiyetse, güzellikte ve değerde cevahirden üstün ve sanatlı.

Mâdem okuyunca gözün gönlün nur doldu, aydınlandı;
Zafer buldun her vakit. Öyleyse bu sağlam ipe iyi yapış, sarıl sıkı.

Okuyuşun, korkusundansa alev alev yanan cehennem ateşinin
İtfaiyesi budur yalnız o ateşin : Yanık yürekle çağırmaktır tek şartı..

Sanki o şöyle bir pınar : Yüzü simsiyah olan
Gelip bir yıkanmakla bembeyaz olur; budur nur pınarı..

Ve O, adalette sırat gibi kıldan ince; hak ve eşitlikte de,
Hassas ve âyarlı mizan gibi, insanlar ve kâinatlararası.

Bakma bilmezlikten gelişlerine, inkârlarına yüreği karaların.
Onlar öyle bilir, öyle anlarlar ki... Ama ya kıskançlıkları?

Eh! Öyleyse kalksın ağrıyan göz inkâr etsin, göremiyor ya,
Güneşi, gün ışığını; yaralı ağız da, alamadığından suyu, suyun
lezzetini, tadını.

Çölde hızlı hızlı giden yoksullar; develeri
İz bırakarak giden dilek sahipleri görürsün. Yön tektir : O Hayr
kaynağının evi alanı.

Sen ey, anlıyanlar için, bizzat varoluşunla ne büyük işaret ve
mûcize,
Nimetin kadrini bilenler için ne büyük nimetsin, ne büyük Tanrı
armağanı.

Ne hesabı mümkün, ne kitabı hârikalarının.
Ve yine de usanmaz insan bir bir anmaktan onları.

Kalktın bir gece, kutsal bir yerden kutsal bir yere gittin,
Kapkaranlık gecelerde dolunay nasıl ilerlerse alımlı alımlı.

Çıktın, boyuna çıktın, yükseldin Kabe Kavseyne kadar,
Ki daha önce ne kimse çıkmıştı oralara, ne de hayâl ve umut
etmişti çıkmayı..

Seni öne geçirdi her yerde peygamberler, resûller.
Seni öne geçirip arkada durdular kendileri, hizmet geleneği icabı.

Delip yedi kat göğü geçip gittin Sen o üstün insanlarla alay alay;
Başlarında Sendin, başlarında sallanan sancak Senin sancağındı.

Öyle çıktın, yükseldin ki yarışanlar kaldı yarı yolda;
Yakınlıkta ilerisi, daha ötesi kalmadı.

Bütün makamlar geride kaldı Makamından.
Çağrıldığın o an, tektin artık nasıl tekse gök ve kale sancakları.

Devşirmek için yemişlerini gözlerden saklı
Bir buluşmanın ve gizliden gizli sırrı.

Topladın öğülesi gök çiçekleri üstünlükleri tek başına;
Aşkın bütün durakları yalnız, ıssız kalabalıksız, hızlı hızlı.

Tâyin edildiğin iş nice ulu;
İdrâkse ne kutlu sana mahsus nimetler alanını;

Günler geçer, geceler geçerdi; gün ne, gece ne bilmezlerdi
Ancak haram ayı geceleri yaparlardı uyku bayramı.

Sanki Din, iştihası yerinde bir konuktu.
Düşman evine konmuş, düşman etine şiddetle iştihalı.

Yüzen atlar denizinin üstünden akar asker denizi.
Atar dalga dalga deniz ileri, coşkun kahramanları.

Onlar ki, koşar Allaha doğru, yaşar Allah için;
Mahveder, kökünden söküp atar küfrü şimşekten kılıçları.

Ne mutlu sana bana Ulu İslâm Milleti, şuurların örgüsü :
Bize Yaratan verdi o sağlam, o yıkılmaz yapıyı.

Allah, bizi kendisine çağıranı, çağırınca kendisine,
O peygamberlerin oldu, bizse ümmetlerin başı.

Bir arslanın nasıl ürkerse koyunlar sesinden, heybetinden,
Öyle perişan etti. O'nun çıkış haberi, inkâr yobazlarını.

Peygamber terketmedi savaş alanını; düşman,
Çevrilinceye dek göğdelere, kasap çengellerine asılı.

Düşmanların gözü hep kaçışta olurdu savaşlarda;
Kol ve bacakları kıskanırlardı, kargaların kapıp kaçırdığı.

Onlarla kurtuldu yalnızlıktan İslâm Milleti, Dini;
Sanki yadellerden döndü, yurdunu buldu, sıla yaptı.

Allah, ordusuyla koruyacak, varlık var oldukça Onu;
O, dul ve yetim, babasız ve sahipsiz olmadı.

Her biri bir dağdır savaşta, onlara çarpan, onlarla çarpışanlara
«Savaş meydanında ne gördün?» diye sor, düşmanlarına sor
onları.

Bedire sor, Huneyne sor, Uhut'a sor, sor bütün savaş alanlarına :
Kesin sonuç alışta, zaferde onlar mı üstündü, yoksa kendi işinde
veba mı?

Kıpkırmızı çıkaranlardır kapkara vücutlara sokup
Yıldırımdan da çabuk, bunlar ak çelik kılıçları.

Onlar sanki kâtip, süngüler de kalemleriydi.
Ve vücutlarda bir tek harfi bile noktasız bırakmazlardı.

Silâhla donanmışlardır ve yüzlerinden tanınırlar
Seçilirken ilk bakışta nasıl hemen seçilirse ağaçlar içinde gül ağacı

Her biri silâhları içinde saksı içindeki gonca gibi :
Zafer rüzgârları sana armağan eder kokularını...

Dağlarda fışkıran çamlar gibi birden zuhur ederler atlar üstünde;
Kolanların ilmeklerin sıkılığı değil dimdik tutan onları, yüreklerin,
bileklerin sağlamlığı.

Kalbleri, dudakları uçukladı korkudan düşmanların.
Ayıramaz oldular kahramanı koyundan, kardan karanlığı,
kargadan kartalı.

Onlara bir ormanda rastlayan aslan bile uslanırdı.
Çünkü beraberlerindeydi Peygamberin zaferi ve duası.

Yok dostundan tek kişi yardımını görmesin,
Düşmanından tek kişi yemesin tokadını.

Dinin kanatlarını gerdi ümmet üstüne :
Gözlerden saklar orman aslan yuvalarını.

Ne felsefe, ne mantık durup dayanabildi,
Kur'an'ın karşısında. Fikir gecelerini ışıttı aydınlığı.

Yeter sana peygamber mucizesi, okumamışken bilgisi;
O «cahiliyet» çağında, öksüzlük de üste, terbiye ve ahlâkı..

Onu öğer öğerim, yorulmam ve usanmam. Affa sebep umarım :
Şairlikle, devlet memurluğuyla geçen ömrün bütün suçlarını.

Boyna bir boyunduruk bunlar : Korkulu son hazırlar.
Sürüklediler beni; sanki ben kurbanlık bir deve, onlar ipi halkası.

Ah! çocukluk etmişim; harcamışım kendimi bir ömür boyu :
Bir ömür boyu, toplamış, devşirmişim suç ve pişmanlıkları.

Bir de düşün nefsimin ticaret zararını,
Bir an duraklamadan din satıp alan dünyayı.

Ismarlama yerine hazır eşya düşkünü;
Parayı peşin alıp yiyen, malı boyuna borçlanan imalâtçı.

Gerçi günah işliyorum ama dönmüş değilim Ona verdiğim sözden.
Kopar cinsinden değil gönlümün bağı.

Söz vermiştir kurtaracaktır, adıyla çağrılanı ve beni Onun adıyla çağırırlar...
Ve insanlk içinde kim olabilir, Ondan çok sözünde durarı.

Yarın hesap gününde tutmazsa O elimden :
Sen benim için de : vay sana, hey sonsuz kayan adam, uçurumlar kurbanı.

Haşa! O, mahrum etmez yardımından isteyeni;
Koğmaz konu komşuyu, soğuk karşılamaz kendine sığınanı.

Düşüncemi, şiirimi Onu öğme yoluna koyduğum gündenberi,
O oldu benim için koruyucular koruyucusu, kurtarıcılar kurtarıcısı.

Lûtfunu esirgemez en dar elden bile O. Çünkü :
Yağmur ihmal etmez çiçeklerle süslemekte su tutmaz yalçın dağ uçlarını.

Gözüm yok, bu dünyanın parasında pulunda, zerresinde. Bu türlü zehirleri..
İki avucunu açıp toplar ancak, Herem'in öğücüsü şair Züheyr takımı.

Ey insanların en iyisi, en üstünü, yalnız sana sığınılır,
Herkes için geçerli, kimsenin kurtulamadığı vakit kapıyı çaldı mı.

Allahın Resûlü, beni de bürümeye, örtmeğe yeter kurtaran örtün.
Göründüğü o gün, Öç Alan adıyla Yaratıcı.

Bu dünya ve öte dünya, senin bağış bolluğundan örnekler;
Levh ve kalem bilgisinin bilgindedir kaynağı.

Nefsim! Düşme umutsuzluğa büyük günah işlemişlik yüzünden.
Mutlak bağışlayan yanında, değil büyüğü küçüğünden farklı.

Günahların büyüklüğüne göre gelir, o ne kadar büyükse o daha da
büyük olur,
Umulur ki, dağıtılırken kullara Yaratanın acıyışı..

Rabbim, yalvarışlarımı döndürüp çevirme bana geri;
Rahmetinden elverir bir rakam eklemeden, kapama hesabımı.

Rabbim, bu kuluna yardım et, bu dünya ve öte dünyada.
Korkulu olaylar ve durumlarda yok bir parçacık olsun dayanıklığı.

Rabbim, izin ver ki çözülsün ebedî salâvat bulutları bir kez daha.
Boşansın Resûl üstüne sel sel, sicim sicim «selâm! selâm»
yağmurları.

Ailesi üstüne, arkadaşları ve bağlıları üstüne bir kez daha.
Yaşasın bir kez daha, o sana en yakın, eli açık, gönlü ipekten
yumuşak, içleri pırıl pırıl yolunun ululan.

Ban ağacının yaprağını, göğdesini titrettikçe tiril tiril Bad-ı Sâba,
Kızgın çöllerde ürperttiği sürece develeri devecinin şarkıları.

İBN-İ CÂBİR

GÜZELLİKLER KASİDESİ

GÜZELLİKLER KASİDESİ

Fatihasında bütün değerli sözler
Bakarayla gönderileni öğer

Ta **İmran Ailesi** zamanında bilinmişti de
Sorup durmuştu **kadınlar** ve erkekler O'ndan haber

Bir önder ki **sofrasının** nimetleri halkına
Hayvanlar, koyun, sığır, deve eti değil sonsuza gider

İstek makamında dursan ne zaman nimet konusunda
O'nun iyilik denizinden saçılır **ganimetler**

Karanlık korkulu denizlerde **Yunus tövbedeyken** daha
O çoktan kurtuluşa ermişti, açmıştı O'na kapıyı gökler

Hûd ve **Yusuf** O'nunla kurtuldular korkudan
O'nu anan kişiyi ürkütemez **gökgürültüsü** bile, ne de yıldırımlar, şimşekler.

İbrahim duasında O'nu aradı ve
Bu arayışında nişan taşları Allahevi ve **Hacer**

Ümmetinin ünü arı oğulu gibi uğuldar ve zikirlerinin yağmuru
Ufukları tutar. Benden de o yağmurun damlalarınca **Rabbe**
tesbihler.

Onun rahmet sığınağındadır bütün yaratılmışlar
İncilde de **Meryemoğluna** bilinir ki verilmiştir ondan müjdeler

Ona **Taha** dedi ve bütün **peygamberlerine**
Buyurdu ki **hac** yerini O'nun için haccetsinler.

İnsanlar kurtulup geliştiler bir **nurla**
Işık saçan parlayan **Fürkan** nuruyla kurtuluşa erdiler

Şairlerin en büyükleri bile aciz oldu
Bir **karınca** gibi, O'nun ağzından döküldükçe sûreler

Şanına **örnek** yeter **örümceğin**
Gelip bir ağ örmesi bütün mağarayı örter

Olmadan önce bildi olacak olanı **Rumda**
Lokman O'nunla başardı ödevini, saçtı inciler

Ahzabın boyunlarında **secde** üstüne secde yaparak
Tanrının ibretlerini gördü ashabın kılıçları birer birer

Peygamberler arasında **Yasin** adıyla anarak
Yüceltti O'nu göklerin **yaratıcısı**; düşmanları **sebe** halkına döndüler.

Savaşta saf saf melekler yardım ettiler O'na
Çokluklarıyla öğünen düşmanlarını darmadağın hasad harmanına çevirdiler.

Günahlar bağışlayıcısı'nın O'nu üstün kılmak için gönderdiği sûreleri
Açıklamak sayabilmek ne mümkün, ne tükenir, ne biter

O'nun oy ve öğütü dünyayı bırakmaktır
Çünkü dünyanın çerçöpten süsü gözleri duman gibi örter

Şeriat nuru parlamıştı o gün
Bedir kayalığında ve gelmişti yardıma ilâhî asker

Öldürüşten sonra fetih geldi hep
Din evlerine gün vurdu, sabaha erdiler.

K(af) ve güçlü rüzgârlar üzerine yemin ederek buyurur Allah.
Kur'an ve Peygamber gerçektir ve O ne söylerse hakkı söyler.

Önderlik yıldızını Musâ görmüştü Turda
Ve parmağının bir işaretiyle ikiye bölündü kamer

O gece gezisinde Rahmandan olmuştu lûtuf
Rabbi görmekteki dayanma gücünden ötürü yakınlıklar ve erişmeler

Orda demirden bile güçlü eşya sunuldu O'na
Ki kâfirlerle çarpışmada onlar beraberindeydiler

Diriliş ve imtihan gününde Allah O'nu
Ümmetin bağışlanması için peygamberlerden bir safla birlikte
kabul eder.

Avcunda çakıltaşlarının Allahı tesbih edişlerini düşün de
Yücele yücele gelen hakkı kabul aklını göster.

Dünya bile kendi gözbağcılığını, aldanışını O'ndan öğrenerek
Öyle boşaldı ki dönüp ona bir kere bile bakmadı Peygamber

Dünya sevgisini ve mülk lezzetini yasakladı kendine
Bilir bunu hak görüşlü erenler.

N(un)daki öğüşleri hakkedişi nasıl da belli
Tanrının, hayatını beğenişiyle nasıl da bir güneşe benzer

Onun adıyla göklere sorarak yalvarınca Nuh sıkıntıda
Gemi kurtulmamış mıydı ve çekilmemiş miydi denizler.

Cinler de birbirlerine : «hep gerçeğe sarılıp
Doğrudan ayrılmayana uyalım» deyip gönendiler

Örtücü, affedici, kıyamet gününde kurtarıcı
Ondan daha yüce gelmiş midir başka bir peygamber

Gönderilenlerde peygamberliği parlar apaçık
Ve yazılıdır onlarda gönderilişine dair nice nice haberler

Meleklerle yardım akıp geldiği demde
Yüz çevrilen kâfirler donup kaldılar, zarar veremediler

Güneşin büzülüp sönmesi ve göğün parçalanıp bölünüşü gününde
Yağacak azap üstünüze yazıklar olsun size ey facirler

Göğün yarıldığı ve burçların birbirinden koptuğu
Işığın yittiği ve feleklerin örtülüp dürüldüğü o günler

An ismini Yaratanın o kurtarıcıyı
Ki size O'nunla geldi cennetteki altın pınar kevser

Fecriyle kent durmuştur ışığa
Güneş nurundan örtülmüşe benzer

Gecenin kuşluğa dönüşü gibi
Onun mucizelerini anlatışla göğüs genişler

İncir ve Zeytin bile evet derdi sorsaydın peygamberi
Öyleyse O'nun mucizelerinden durmadan okuyarak al işte sana kesin haber

Kadir gecesinde öyle bir şan ve övünç bağışlandı ki O'na
İnsanların tümüne bile erişmiş olmadı o nimetler

Soluyarak koşan atları yeryüzünü öyle bir sarsmış titretmişti ki
Gören ve işiten kıyamet işareti zanneder

Her çağda O'nu öğen ayetlerin mucize tesirini
Gören gözler ne kutlu; ne kara duymayan katı kalbler

İşitmedin mi güneş hareketinden kalmış onu tasdik için
Kureyşe karşı ve Cebrail gelmiş istediği her sefer

Görebildin mi Arşın Yaratıcısı nasıl saçtı kerem
Kevsere ki içinden akıp gelir cennet tadlı nehirler

Ve kâfirler bu gelen su muştusundan,
O'nun havuzundan avuçlarını dolduramadılar, kurusun o eller

Benim işim O'nu ihlâsla övüş sabahlara kadar
Halk da O'nun büyüklüğünü dinlemekle öğündüler

Selâm olsun o kurtarıcıya ve soyuna
Ve sahabesine ve hele hele on müjdelenmişler

Ve Sıddık ve adil Ömerül Faruk
Ve Osman ve Ali ki küfrü şimşek gibi yok eder

Sa'd, Said, Zübeyr, Talha,
Ebu Ubeyde ve İbn-i Avf, ondur bu üstünler

Ve Hamza, sonra Abbas ve aileleri
Ve Cafer ve Ukayl en hayırlı önderler

Uyan bütün insanlar kurtulacaktır Peygambere
Ve ailesine ve sahabesine ki, onları başında taşır bütün iklimler

Ve Hatice ve Zehra ve onlardan olanlara
Saçarım, armağan ederim boyuna övgülerimden inciler

Ve bütün zevcelerine ve hele masumluğu
Dilden dile yayılmış olana saçarım övgüler, övgüden güller

And içerim bu övgülerin kokularını saçtım
Peygamberin Ravzasına ki orda açılmıştır en ebedi çiçekler

EBÜLBEKA SALİH BİN ŞERİF

ENDÜLÜS'E AĞIT

ENDÜLÜS'E AĞIT

Çıkan iner, kalkan düşer, her yükselişin var bir sonu.
Niçin bunca gurur maldan mülkten, addan sandan insanoğlu.

Oluşta ne var ki olduğu gibi dursun, hiç değişmesin.
Sen de gök gibisin, bir gün masmavi güneşlik, bir gün bulutlu.

Bu dünya kime kalmış, yaramış ki kalsın yarasın sana da.
Yok hiçbir çizgisinde bu yeryüzünün ölmezlik rengi ve ölmezlik kokusu.

Zaman değişmek bilmez kesin ölçülü ve hükümlüdür :
Geri döner, paralar sahibinin zırhını, kılıçlar ve kargılar ileri doğru işlemez oldu mu.

Zaman bu, ona ne kılınç kını dayanır, ne meşhur kaleleri sultanların.
Kınlar eskir, kaleler çürür, o kaleler dünyanın en sarp yurdu
Gımdan olsa da; Gımdan, şahin bakışlı ve kartal duruşlu.

Nerede, de bana, o taçlı hükümdarları Yemen'in?
De bana, onların taçlar içinde bile taç olan taçları ne oldu?

Şeddad'ın cennet diyerek kurduğu saraylar ülkesi İrem,
Sasanilerin ebedî sanılan devleti ne oldu?

Altınları yığdı yığdı da bir dağ yaptı Karun, hani o dağ?
Hani Âd, hani Adnan, hani Kahtan, dünya nimetlerinin köpüren yurdu?

Reddi mümkün olmayan bir hâle uğradılar.
Bir masal oldu onlar. Bir varmış bir yokmuş. Bir toz toprak bulutu.

O taçlar, o devletler, o mülkler saltanatlar, bir rüyadır artık.
Her biri, hayalden geçen gölge gibi, zamandan geçip durdu.

Gün oldu, zaman denen yaman er, sağa döndü Dara'yı uçurdu bir vuruşta;
Sola döndü Kisrayı. Kisrayı ne takı, ne sarayı kurtarabildi, korudu.

Saltanatının yeller esti yerinde yellere hükmeden Süleymanın;
Şiddetinden ötürü Sâb denen Münzirse, don vurmuş ağaçlayın kurudu.

Zamanın fâciaları çeşit çeşit türlü türlüdür : O ne zengin fâcia bezirgânı!
İki burçlu bir kaleyse o, sevinç bir burcu, hüzün bir burcu.

Her fâciayı unutmak mümkün, olup biten bütün bunları unutmak olabilir.
Ama İslâmın başına geleni avutacak ne bir neşe olabilir, ne unutturacak bir korku.

Endülüse öyle bir felâket çöktü ki, yok bir eşi.
Dehşetinden Medine'de Uhud, Neciddeki Şehlan dağları yerinden oynadı, bir deprem ki yer yarıldı arz boyu.

Ah! Yarımadada İslâma göz değdi. Yağdı belâ yağmur gibi.
Şimdi o canım Endüslüs şehirlerinde, İslâmın ne namı var ne nişanı; sanki hiç olmamıştı, sanki baştanberi yoktu.

Belensiyeye bir sor, Mursiyenin hali nicedir?
Şatibenin başına gelenler? Ceyyan ne oldu?

Toprağı buram buram bilgi tüten Kurtuba.
Bilginlerinin adı ta uzaklarda çınlayan Kurtubaya ne oldu?

Nerede Hıms'ın o ışıklı, o aydınlık bahçeleri, güneşi tazeleyen bahçeleri.
Tükendi mi çılgın çılgın akan şeker gibi tatlı nehirlerinin suyu?

Endülüs binasının temelinde birer köşe taşıydı bunlar.
Bu güzelim vatan köşeleri kül haline geldikten sonra yaşamak boşun boşu, insan yaşamaya ne borçlu?

Yüce Şeriat, yârinden ayrılmış bir genç gibi.
Güçlü bir genç gibi, sessiz fakat gözünde gözyaşı dolu.

İslâmdan boşalıp inkâr karanlığıyla dolan
Endülüs için, Ulu Şeriat, karalar bağladı, gece gündüz yas tuttu.

Cami kilisedir artık, hilâl yerine haç asılı.
Nur yüzlü ezan yerine, bitmeyen bir çan sesi, bir baykuş uğultusu...

Mihraplar ki taştandır, minberler ki ağaçtan,
Canlı cansız ne varsa bu hâle inledi durdu.

Ey ibret dolu geçmişten ibret alacak yerde, günübirlik işlere dedikodulara batmış kişi!
Sen uyu bakalım; ama zaman için ne demek dinlenmek, ne demek uyku!

Ey göğsünü gererek «benim ülkem, saltanatım» diyen, kurumundan geçilmiyenler!
Siz Hıms'ı gördünüz mü? Hıms'tan sonra hangi vatan verir insana vatan fikrini, duygusunu?

Endülüsün başına gelen felâket tarihin bütün felâketlerini unutturdu;
Ama dünya durdukça unutulmayacak, yâd edilecek bir felâkettir bu!

Ve siz ey yarış yerlerinde şahin gibi uçan.
Yay gibi gergin arap atlarının üstüne kurulu

Süvariler! Ve siz savaşın karanlığı toz dumanı içinde
Pırıl pırıl kılıçlarını savuran kahramanlar ordusu!

Ve hele siz denizaşırı ülkelerde, bin nimet içinde,
Saltanat içinde muhteşem bir hayat sürenler, bir hayat kesiksiz
bir ömür boyu!

Endülüsten, Endülüsün zavallı halkından var mı haberiniz?
Her yer, onların felâketini duydu, sizin kulağınız sağır, gözünüz
kör, kalpleriniz meflûç mu?

Ölen asker, esir kadın ufuklara bakıp bizden
İmdad ummuş beklemişti, son ana dek. Hiç düşündünüz mü bunu?

Onların sesi, insan olanın yüreğini eritirken,
Siz müslümanlar, onların kardeşi, kayıtsız, halinden memnun ve
haz maymunu!

Yürekli, utanan, alçalmaktan korkan, kardeş için can veren kimse
kalmadı mı yeryüzünde?
Hakkın yardımcısı, hak peşinden giden, kendini hakka adamış tek
kişi yok mu?

Dünyanın efendisiydi bu millet, şimdi dünyanın kölesi.
Neler çekiyorlar? Yüzleri bile tanınmaz hâle geldi. Yarabbi ne
kaderdir bu!

Kendi yurtlarında bey idiler, şimdi küfr ülkesinde uşak.
Ululuğun doruğundan eziliş uçurumuna yuvarlanan bu halka
acıyan yok mu?

Alçalışın örtüsü kalın bir gece gibi sarmış dört yanlarını.
Başsız, şaşkın, olup bitene hayrette, gözleri büyümüş, bakışları
korkulu.

Sen de şahit olsaydın benim gibi onların
Yurtlarından koparılıp satılışlarına pazarda, ey Tanrı kulu.

O hıçkırıklar senin de aklını komazdı yerinde benim gibi.
Canı vücuttan çeker gibi ayırdılar anadan yavrusunu.

Ya o kızlar ki, yakuttan ve mercandan dökülmüşlerdi sanki.
Ve sabah bir dağ ucundan yeni çıkan bir güneşin masumluğu

İçindeki o Meryem yüzlü kızları da saçlarından sürükleyip
götürdüler.
Kirli yataklarına. Haykırışları yırttı gökleri. Yürekleri parça parça,
babalarsa kan kustu.

Daha ne anlatayım, yüreklerin erimesi için bir tanesi yeter
anlattıklarımın :
Eğer o yüreklerde İslâmdan ve imandan bir eser varsa elbet ey
Tanrı dostu!

MEVLÂNA CELÂLEDDİN-İ RÛMİ

MESNEVÎ
(BAŞLANGIÇ)

MESNEVÎ'DEN

(BAŞLANGIÇ)

Yakınıp duran şu neyi dinle
Ayrılık ne demek ondan anla

Beni kamışlıktan kestiler keseli
Ben ağlarım ağlatırım kadınları erkekleri.

Şerha şerha yarılmış bir sinem olmalıydı ki,
O zaman anlataydım ne derttir bu özlem derdi

Kendi öz toprağından ayrı düşmüş olanlar
Orda geçen o mutlu zamanları anar arar

Ben her yerde her toplulukta inledim durdum
İyilerle de düşüp kalktım kötülerle de kalktım oturdum.

Herkes benim dostum sanıyordu kendini
Kimse bilmedi ama sırrı ta içimdeki

Sırrımı söylüyorum işte haykırarak ama
Gözlerde görecek nur yok duyacak güç kulaklarda.

Can vücuttan saklısız vücut candan
Ama izin yok ki ruhu görsün insan

Ateştendir şu neyin sesi yelden sudan değil
Kimde yoksa bu ateş insan değil

Aşkın ateşidir fışkıran ağzından
Aşkın coşuşudur şarabı kabartıp duran

Dostundan ayrılanın dostu neydir bizim elin neyleri
Perde perde yükselip yırttı bizim perdeleri

Ney gibi öldüreni kurtaranı kim görmüş
Neyden üzgün neyden daha şen olanı kim görmüş

Ney kanlı bir yolculuğu anlatır da anlatır
Aşk hikâyelerini Mecnunu anlatır da anlatır

Ağzı yalnız kulaktır dinleyen sayan
Aklı yalnız sarhoşlardır arayan

Üzgün günlerimiz bitmez bir güz oldu
Ömür kömürümüz ateşte köz köz oldu

Günler geçip gittiyse ağlamaya ne gerek
Var olsun el uzatan ermiş insan olgun dilek

Balıktan ötesi bol suya kandı
Günü geçmiş olanın geçim yolu tıkandı

Olgunun durumundan ne bilsin bizcileyin ham kimse
Sözü kısa keselim öyleyse

İÇİNDEKİLER

7 Bir Kaç Söz
11 Kasideler ve Şairleri

21 **KÂAB BİN ZÜHEYR**
Kaside-i Bürde

31 **HASSAN BİN SABİT**
Savaş Alanında

39 **ZÜNNÛN-İ MISRİ**
Zenginlik

43 **MÜTENEBBİ**

47 **EBU NÜVAS**

51 **İMAM-I BÛSİRÎ**
Bürüyen Kaside

73 **İBN-İ CÂBİR**
Güzellikler Kasidesi

83 **EBÜLBEKA SALİH BİN ŞERİF**
Endülüs'e Ağıt

91 **MEVLÂNA CELÂLEDDİN-İ RÛMÎ**
Mesnevî'den